

فصل ۳

عکاسی خبری

عکاسی از اخبار و رویدادها و تهیه عکس خبری یکی از رایج‌ترین و مهم‌ترین زمینه‌های عکاسی مطبوعاتی است که در آن عکاس خبری، با چشمانی تیزبین و دقت بسیار حاد، رویداد را ثبت و به اطلاع عموم می‌رساند. بنابراین داشتن مهارت‌های فنی و غیر فنی از ویژگی‌های عکاسان این حوزه است.

واحد یادگیری ۱

عکاسی خبری

برای تهیه عکس خبری، هنرجویان چه راه کاری را تجربه می کنند؟

■ هنرجویان در این واحد یادگیری مهمترین نکات فنی و شایستگی های ضروری برای حضور در محل وقوع خبر برای تهیه عکس خبری را می آموزند. در این نوع عکاسی، کسب مهارت ها و شایستگی های غیر فنی نقش تعیین کننده ای دارد.

استاندارد عملکرد

■ تهیه عکس با توجه به موضوع خبر به وسیله دوربین و ابزارهای حرفه ای عکاسی خبری در محل وقوع خبر، با توجه به استانداردهای حرفه ای. (ثبت فایل با فرمت RAW، پوشش کامل خبر، رعایت حریم شخصی، رعایت اصول زیبایی شناسی و کادر بندی)

عکاسی مطبوعاتی – عکاسی خبری

به عکس‌های زیر نگاه کنید :

▲ تصویر ۱

▲ تصویر ۲

▲ تصویر ۳

▲ تصویر ۴

▲ تصویر ۵

▲ تصویر ۶

◀ تصویر ۷

هریک از عکس‌های صفحه‌های پیشین به چه موضوعی اشاره می‌کند؟
کدام عکس مربوط به رخداد خبری است؟

عکس خبری چه نوع عکسی است و برای تهیه آن، عکاس خبری چه مهارت‌هایی باید داشته باشد؟
عکس خبری به آن دسته از عکس‌هایی گفته می‌شود که عکاس خبری از رویدادهای مهم تهیه می‌کند که آگاهی از آنها برای جامعه اهمیت دارد. عکاس خبری فردی است که به محل حادثه یا رخداد می‌رود و از آنجا خبر و عکس تهیه می‌کند و آن‌ها را از طریق رسانه‌ها در اختیار دیگران قرار می‌دهد. او با چشمانی تیزبین و گوش‌هایی شنوا حادثه را چه با دوربین و چه با قلم ثبت می‌کند تا دیگران را که به هر دلیل امکان حضور در صحنه رخداد را ندارند، در جریان اخبار قرار داده و آگاه کند. عکاس خبرنگار باید عوامل حادثه را شناسایی کرده و در گزارش و عکسی که ارائه می‌کند، به زمان، محل، چگونگی، علت و افراد درگیر در حادثه اشاره کند. عکاس و خبرنگار که ممکن است هر دو، یک نفر باشند، باید اطلاعات دقیق و کاملی در اختیار دیگران قرار دهد.

- آیا هر فردی می‌تواند در محل حادثه، عکس خبری برای رسانه‌ها تهیه کند؟
- عکاسان خبری چه ویژگی‌ها و مهارت‌هایی دارند؟

برخی از ویژگی‌های حرفه‌ای عکاس خبری

- ۱ باید تندرست، توانا و چالاک باشد.
- ۲ هوشمند و دارای ذهنی تحلیل‌گر باشد. زیرا عکاسی خبری در مواردی خطرناک است و عکاس باید ضمن هوشیاری کامل، مراقب محیط باشد و با تدبیر بتواند راه‌های گریز از خطر را به سرعت شناسایی کند تا در صورت لزوم ضمن مراقبت از تجهیزات خود بتواند جان خود را هم در سلامت نگاه دارد.
- ۳ برای انجام کار موفقیت‌آمیز، پیوسته در حال تکمیل دانش فنی، اطلاعات عمومی و دانستنی‌های حوزه فعالیت خود باشد.
- ۴ همچون یک پژوهشگر جست‌وجو کند و دانش او در زمینه‌های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به روز باشد.
- ۵ با حوصله، مهربان و خوش‌رفتار باشد.
- ۶ وضع ظاهری و پوشاک او باید مناسب با فضایی باشد که در آنجا عکاسی می‌کند، مثلاً در مراسم ترحیم، پوشش او نباید مغایر با فرهنگ اجتماعی و شرایط آن مکان باشد.
- ۷ باید به مسائلی بپردازد که مورد توجه جامعه است و از پرداختن به مسائل شخصی که ربطی به جامعه ندارد و یا مسائلی که به او و یا حرفه او مربوط نمی‌شود، پرهیز کند.
- ۸ پیش از رفتن به محل رویداد، به ویژه خبرهای قابل پیش‌بینی مانند برگزاری آزمون ورودی دانشگاه‌ها، نشست مطبوعاتی وزیران و ... بررسی کرده و اطلاعاتی به دست آورد.
- ۹ به کار خود علاقه‌مند باشد، در غیر این صورت این حرفه و شغل برایش آزاردهنده خواهد شد. کار عکاس خبری بر خلاف تصور مردم و آنچه که در بعضی از فیلم‌های سینمایی نشان داده می‌شود، آسان نیست. عکاس خبری گاهی مجبور می‌شود مدت طولانی در مسیرهای دشوار مانند سنگلاخ، باتلاق، گرما و سرما، میدان جنگ و ... پیاده راه برود. ممکن است در شرایط بحرانی ویژه مانند جنگ، با مشکلاتی مانند بی‌آبی روبه‌رو شود، زخمی شود و یا در شرایط جوی خاص، گرمای سوزان آتشفشان یا سرمای یخبندان را تجربه کند. (تصاویر ۱، ۵، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳ و ۱۴)

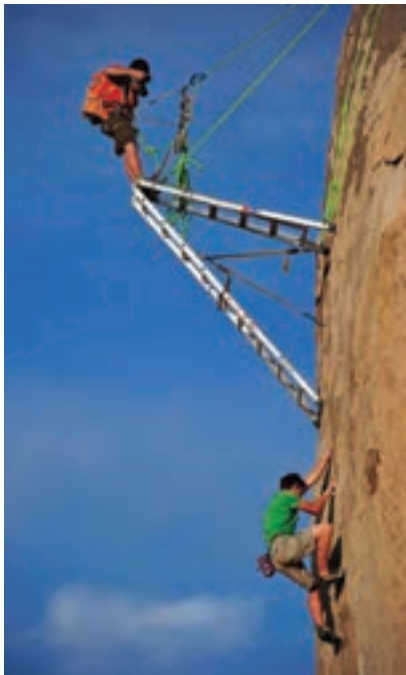
▲ تصویر ۸

▲ تصویر ۹

▲ تصویر ۱۰

▲ تصویر ۱۱

◀ تصویر ۱۲

▲ تصویر ۱۴

▲ تصویر ۱۳

- ۱۰ ترسو یا خجالتی نبوده و جسارت و شجاعت حضور در صحنه‌های خبر را داشته باشد. همچنین باید شنونده خوبی بوده و توانایی ایجاد رابطه با دیگران را داشته باشد. ارتباط عکاسان خبری با افراد مختلف در هر سن و روحیه‌ای سبب می‌شود تا در جمع آنان پذیرفته شود و بتواند عکس‌های مورد نظرش را تهیه کند.
- ۱۱ به کار تیمی اعتقاد داشته باشد.
- ۱۲ با استعداد و خلاق بوده و همیشه در پی ایده‌های نو باشد.
- ۱۳ به احساسات و هیجانات خود مسلط باشد (همدردی و همدلی با احساساتی شدن تفاوت دارد).
- ۱۴ به عنوان یک اصل مهم، حقیقت را بگوید و آن را تحریف نکند و در روند اطلاع‌رسانی، احساسات و عقاید شخصی خود را دخالت ندهد.
- ۱۵ برای پوشش خبری از کسی پول نگرفته و به کسی توهین و یا کسی را مسخره نکند. هنگام تولید و نیز انتشار عکس‌ها به هیچ عنوان با تحریف و دستکاری آنها سعی در فریب مردم و جامعه نداشته باشد.
- ۱۶ خوش‌قول باشد و با مدیریت زمان، کار را به موقع تحویل رسانه بدهد. زیرا در غیر این صورت خبر ارزش خود را از دست خواهد داد و به اصطلاح خواهد سوخت.

از پایگاه‌های خبری (سایت‌ها) و یا نشریات چاپ شده (روزنامه‌های صبح و عصر) عکس‌های خبری را جست‌وجو و انتخاب کرده و در پوشه‌ای با عنوان عکس خبری ذخیره کنید. عکس‌ها را در کارگاه به نمایش گذاشته و دربارهٔ رخداد عکس، ابعاد و گستردگی خبر، تأثیر عکس‌ها و موفقیت عکاس در بازنمایی و بازگویی دقیق خبر گفت‌وگو کنید.

فعالیت
کارگاهی

به عکس های زیر توجه کنید:

▲ تصویر ۱۵

▲ تصویر ۱۶

- به نظر شما مهم‌ترین تفاوت این دو عکس از نظر موضوعی که بیان می‌کنند چیست؟
 - آیا در هر دو نوع خبر تفاوتی وجود دارد؟ این تفاوت‌ها چه تأثیری در عکس و چگونگی کار عکاس دارند؟
 خبرها از نظر موضوع، نوع و موقعیت، گوناگون هستند اما به طور کلی می‌توان آنها را به دو دسته تقسیم کرد:

۱- خبر عمومی

▲ تصویر ۱۷

خبر عمومی خبری است که ما پیشاپیش از وقوع آن آگاهیم. مانند برگزاری جلسه دیدار رئیس‌جمهور با استانداران، انتخابات شورای شهر، مسابقه فوتبال، نشست مطبوعاتی و مانند آن.

برای این نوع خبرها و با توجه به موضوع، زمان و مکان تعیین شده، عکاس و خبرنگاری که در آن حوزه خبری تجربه و آگاهی مناسبی دارد، انتخاب و به محل اعزام می‌شود. عکاس باید اطلاعات کاملی از موقعیت محل عکاسی داشته باشد. اطلاعاتی مانند وضعیت محیط، رنگ نور، نحوه نشستن اعضا، شناسایی چهره افراد، موقعیت خبرنگاران و ... در چگونگی جای‌گیری عکاس مؤثر است. عکاس خبری در خبرهای عمومی پیشاپیش می‌تواند اطلاعات دقیقی از فضای عکاسی به دست آورد و نسبت به موضوع و حاضران آگاهی پیدا کند. در مواردی ممکن است پس از چندین بار تجربه عکاسی در موقعیت خبر، نسبت به این نکات اطلاعات و آگاهی کافی به دست آورده باشد. مثلاً عکاسی که از مجلس شورای اسلامی یا جلسات هیئت دولت و یا شورای شهر مرتباً عکاسی می‌کند، پس از چند بار تجربه، نکاتی را در می‌یابد که به انتخاب لحظه عکاسی و کادرهای مناسب، کمک بسیار می‌کند. از آنجاکه نشست‌ها، جلسات و کنفرانس‌های مطبوعاتی با شخصیت‌های مهم و خبرهایی این‌گونه از اهمیت خبری بالایی برخوردارند، بنابراین باید عکاس خبری بسیار آگاهانه در این موقعیت‌ها قرار گیرد و عکاسی کند.

در این‌گونه نشست‌های خبری یا کنفرانس‌ها و ... عکس پرتره رسمی افراد که هیچ بیانی ندارند ارزش چندانی ندارد مگر اینکه حالت خاصی در چهره فرد باشد یا او حرکت خاص و کنش خاصی در عکس داشته باشد که ویژگی خبری را پوشش دهد.

▲ تصویر ۱۸

با مراجعه به سایت‌های خبری و روزنامه‌ها چند عکس از اخبار عمومی را انتخاب کنید. این عکس‌ها را در یک پوشه با عنوان «عکس خبری» ذخیره کنید. سپس یکی از بهترین عکس‌ها را از نظر نوع ارتباط با موضوع خبر چاپ کرده و در کارگاه ارائه کنید. اکنون با سایر هنرجویان، عکس‌های انتخابی و نصب شده بر روی دیوار کارگاه را مقایسه کرده و درباره آن‌ها گفت و گو کنید
محور گفت‌وگوها:

- کدام عکس از نظر پوشش خبری موفق‌تر است؟
- کدام عکس در کنار موضوع خبری خود، ویژگی‌های یک عکس خوب را هم دارد؟
- کدام عکس سریع‌تر با بیننده ارتباط برقرار می‌کند و منظورش را بهتر می‌رساند؟

عکاس باید از گرفتن عکس‌های تکراری پرهیز کرده و عکس‌های خلاقانه بگیرد. ما همیشه شاهد یک سری عکس‌های تکراری از ورزشکاران برنده هستیم که مدال خود را به دندان گرفته‌اند و یا کسانی که در انتخابات رأی داده‌اند و انگشت جوهری و شناسنامه خود را رو به دوربین نشان می‌دهند.

▲ تصویر ۱۹

هر سرویس خبری باید تقویمی داشته باشد که مناسبت‌ها، نشست‌ها و رویداد‌های قابل پیش‌بینی را در آن نوشته باشند. برخی از خبرها را می‌توان از طریق گروه‌های اجتماعی یا اخبار رسانه‌ها به دست آورد. همچنین سازمان‌ها و یا نشریات تخصصی مانند سلامت و بهداشت معمولاً در این موارد اطلاعیه‌هایی پیشاپیش منتشر می‌کنند.

عکاس خبری باید تک‌تک افراد داخل عکس را شناسایی کند زیرا برای نوشتن «شرح عکس» یا «کپشن»^۱، این اسامی مفید خواهند بود. همچنین توجه به کارنامه افراد و سخنانشان در جلسات و مواردی از این گونه در آگاهی عکاس و تهیه عکس خبری او نقش مهمی دارند. عکس‌های خبری اگرچه به قصد اطلاع‌رسانی گرفته می‌شوند اما به تدریج تبدیل به عکس‌های مستندی خواهند شد که آیندگان از آن‌ها به عنوان اسناد تاریخی استفاده خواهند کرد. بنابراین، عکس‌های خبری هم پاسخگوی نیاز مخاطبین امروز است و هم پژوهشگران آینده.

۲- خبر فوری

خبر فوری چه تفاوتی با خبر عادی دارد؟ خبر فوری، خبری است درباره حوادثی که پیشاپیش از وقوع آنها اطلاع نداریم و به صورت ناگهانی رخ می‌دهند و ممکن است خطرناک هم باشد مانند زمین‌لرزه، طوفان، آتش‌سوزی یا آتشفشان و ... در این گونه مواقع در حالی که مردم از آن مکان دور می‌شوند، عکاسان خبری با سرعت به سمت حادثه می‌روند و در برخی موقعیت‌های بسیار خطرناک مانند حمله تروریست‌های داعش به مجلس، عکاس اولین چیزی که باید رعایت کند مسئله امنیت خود و دیگران است. در چنین مواردی، ضمن اینکه مأموران پلیس تلاش می‌کنند امنیت افراد حاضر در صحنه را تأمین کنند (بدون توجه به کار عکاس)، عکاس نیز سعی می‌کند وظیفه خودش را انجام دهد. او باید ضمن حفظ جان خود، مراقبت کند که در کار پلیس نیز اختلالی ایجاد نشود. زیرا حداقل زیان چنین کاری این است که حتی به منظور گفت‌وگو و قانع کردن پلیس، وقت عکاس گرفته خواهد شد در حالی که در چنین مواردی هر لحظه برای عکاسی اهمیت فراوان دارد.

عکاس خبری باید توانایی جایگیری مناسب در موقعیت خبر به ویژه در مکان‌های باز و موقعیت‌هایی مانند اجتماعات، سخنرانی‌ها و راهپیمایی‌ها را داشته باشد. او ممکن است ناچار شود از درخت بالا برود و یا در پشت بام ساختمان‌ها قرار گیرد.

عکاس اگرچه می‌تواند با تعداد زیادی عکس، موضوع را بیان کند اما اگر بتواند عناصر خبر را در یک عکس بگنجانند، کار او بسیار موفق خواهد بود.

▲ تصویر ۲۰

▲ تصویر ۲۱

عکاس خبری بر خلاف گزارشگر روزنامه که می‌تواند برخی از اطلاعات مورد نیاز برای نوشتن گزارش خود را بعداً با تلفن و یا مراجعه به دست بیاورد، باید سر صحنه رخداد با عکس‌های خود اطلاعات لازم را گردآوری کند. او نباید چیزی را از دست بدهد، زیرا فرصت دیگری برای ثبت رخداد در اختیار او نیست.

نکته

عکس خبری بر خلاف عکس هنری ارزش خود را نه از زیبایی‌شناسی که در درجه نخست از خبر و انتقال درست آن کسب می‌کند. نقش ترکیب‌بندی در عکس خبری را می‌توان به شمرده‌گویی گوینده رادیو یا تلویزیون تشبیه کرد که هدف از آن انتقال درست منظور است. بنابراین، اگرچه ترکیب‌بندی مناسب و رعایت اصول و مبانی هنر تجسمی در عکس خبری نیز کاربرد دارد ولی اولویت آن نبوده و عکس خبری قرار نیست تابلوی نقاشی باشد. اولویت عکس خبری سرعت عمل و بیان درست و به دور از آشفتگی است تا بیننده بی‌درنگ به مقصود عکس پی ببرد. عکس باید سراسر باشد و به دور از پیچیده‌گویی باشد. عکس خبری برای حفظ بیان درست هرگز نباید دستکاری شده و چیزی از آن حذف و یا چیزی بدان افزوده شود. هدف عکاس خبری در استفاده از ترکیب‌بندی، جلب توجه بیننده به بخش یا عناصری از تصویر است.

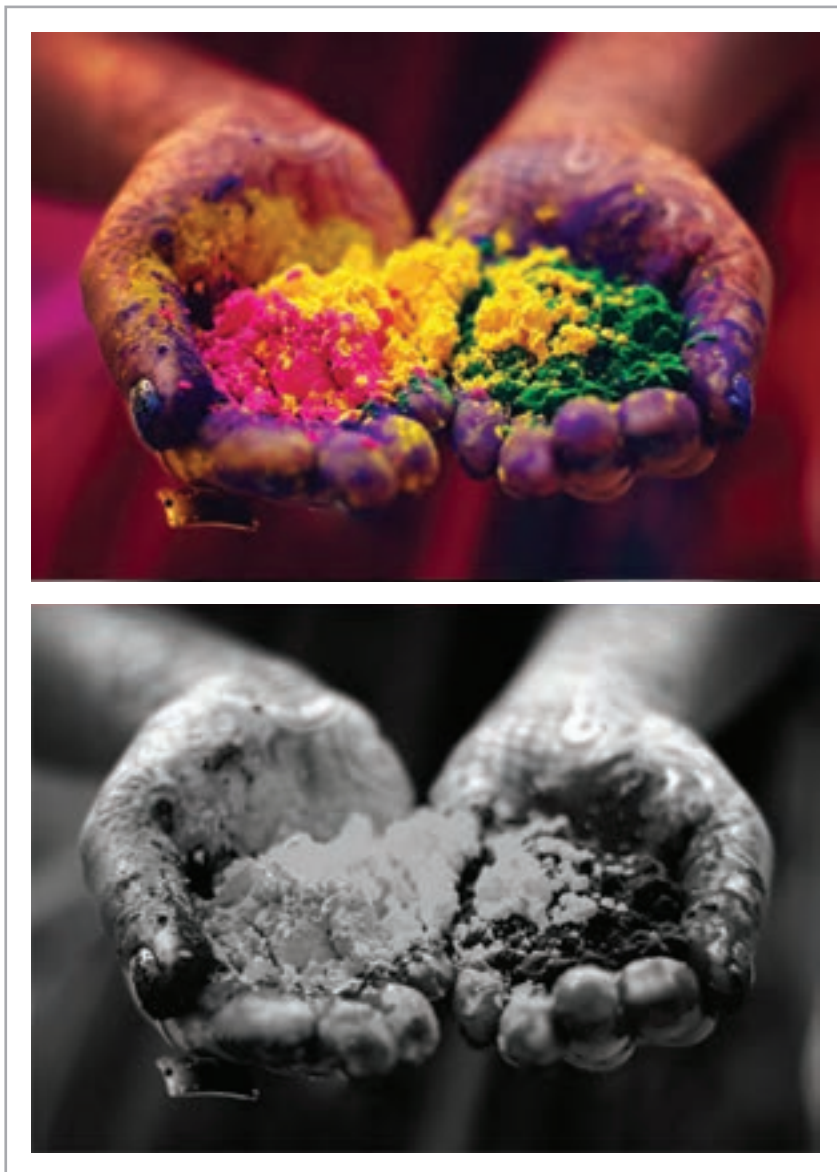
فعالیت
کارگاهی

در فضاهای مجازی و اینترنت و یا با جست و جو در روزنامه‌ها و نشریات خبری چاپ شده، چند عکس از خبرهای فوری مثل حوادث را انتخاب کرده و در فایل با عنوان «عکس‌های اخبار فوری و حوادث» بایگانی کنید. در کارگاه با نمایش عکس‌ها، با هم‌کلاسی‌های خود گفت و گو کنید.
محور های گفت و گو:

- ۱- آیا عکس، تمام عناصر خبر را نشان می‌دهد؟
- ۲- آیا عکس به درستی، به آنی و فوری بودن خبر اشاره می‌کند؟
- ۳- آیا عکس تاثیر گذار است؟
- ۴- آیا اصول و مبانی بصری در کنار مباحث فنی در عکاسی آنها رعایت شده‌است؟

شرح یا زیرنویس عکس (کپشن نویسی)

عکس به تنهایی گویای تمام محتوا و معنا نیست. در گذشته این باور رایج بود که عکس همه چیز را می‌گوید و از این رو به توضیح و زیرنویس نیازی ندارد. حتی چنین گفته می‌شد که یک عکس، ارزشمندتر از هزاران واژه است. اما واقعیت این است که عکس فقط با یک حس، آن هم حس بینایی سر و کار دارد. همچنین در موارد بسیاری مانند نشریات سیاه و سفید که عکس‌های رنگی در آن‌ها تکرنگ چاپ می‌شوند، بسیاری از اطلاعات دریافت نمی‌شود. به همین دلیل نوشتن شرح برای برخی از عکس‌ها، به‌ویژه عکس‌های مطبوعاتی و نوشتن گزاره‌ها و عبارات توصیفی برای برخی از آثار هنرمند یک ضرورت است.

▲ تصویر ۲۲

در نوشتن زیرنویس برای عکس‌های مطبوعاتی به این نکات توجه کنید:

- ۱- ساده و قابل فهم بنویسید.
- ۲- در زیرنویس به پنج «چه» (5W) باید پاسخ داد:
چه چیزی (What). چه اتفاقی در این جا افتاده است؟
چه کسی؟ (Who). چه کس یا کسانی در عکس دیده می‌شوند؟
چه جایی؟ (Where). محل رخداد کجاست؟
چه وقتی؟ (When). چه وقتی رخ داده است؟
چرا؟ (Why). علت وقوع رخداد چه بوده است؟
گاهی هم افزون بر این‌ها، به چگونه؟ (How) نیز توجه می‌شود. یعنی حادثه چگونه رخ داده است؟
- ۳- نام هر فرد را در زیر عکس بنویسید. اگر صاحب عکس فردی سرشناس است، سال‌ها بعد شناسایی او دشوار خواهد بود. آیا الان می‌شود عکس جبار باغچه بان بنیانگذار نخستین کودکستان و مدرسه ناسنویان در ایران و یا محمدتقی بهار معروف به ملک‌الشعرا ادیب و شاعر سال‌های دور را بدون زیرنویس شناخت؟

▲ تصویر ۲۴ | محمد تقی بهار

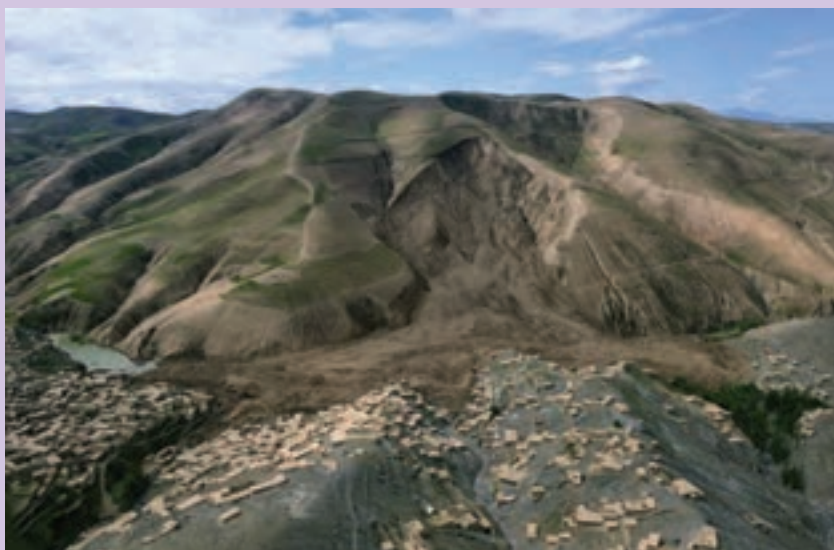
▲ تصویر ۲۳ | جبار باغچه بان

▲ تصویر ۲۵

۴- توضیح واضح‌تر ندهید و آنچه را که در عکس دیده می‌شود، دوباره بازگو نکنید. اگر کودکی از پشت پنجره نگاه می‌کند، ننویسید «کودکی از پشت پنجره نگاه می‌کند». در واقع عکس را توصیف نکنید، آن را تفسیر کنید، مثلاً «کودک در تمام مدتی که پدر و مادر سر کار هستند، به ناچار در خانه تنها می‌ماند».

۵- غیر از عکس‌های تفسیرپذیر و مفهومی که معمولاً تفسیر و نتیجه‌گیری از آن‌ها را به عهده بیننده می‌گذارند، در عکس‌هایی که نقش اطلاع‌رسان دارند، از طریق شرح عکس، اطلاعاتی کامل به بیننده ارائه می‌شود.

▲ تصویر ۲۶ | در اثر رانش زمین در روستای باریک آب واقع در ولایت بدخشان افغانستان، ۲۵۰۰ نفر کشته شدند.
دوشنبه ۱۵ اردیبهشت ۱۳۹۳

▲ تصویر ۲۷ | در جام جهانی ۲۰۱۸ در آخرین دقیقه بازی ایران با مراکش با تویی که عزیز بوهدوز روانه دروازه خودی کرد، ایران توانست سه امتیاز کسب کند.

۶- اگر عکس مستند را دستکاری کرده‌اید، حتماً به آن اشاره کنید.

▲ تصویر ۲۸

۷- اگر از عکس‌های بایگانی و آرشیوی استفاده کرده‌اید، به آن اشاره کنید.

▲ تصویر ۲۹ | میدان امام خمینی (ره) (توپخانه، سپه)، تهران. (عکس آرشیوی است.)

۸- عنوان صفحه اول روزنامه نمی‌تواند جایگزین زیرنویس عکس صفحه اول روزنامه شود. حتماً برای هر عکس باید زیرنویس نوشت.

▲ تصویر ۳۰

۹- امروزه نوشتن شرح عکس تحت تأثیر اینترنت و چگونگی جست و جو قرار گرفته است. نویسنده شرح عکس با گنجاندن برخی کلیدواژه‌ها، شرایطی فراهم می‌کند که کاربر در جست و جوی خود به عکس معینی هدایت شود!

تعدادی عکس از عکس‌های خود یا عکس‌های جست‌وجو شده را به کارگاه بیاورید و برای هر یک با توجه به اصول گفته شده در این بخش، زیرنویس (کپشن) بنویسید.

فعالیت
کارگاهی

۱- با استفاده از نرم‌افزارهای پردازش عکس، مانند فتوشاپ، می‌توان زیرنویس را به عکس پیوست کرد.

کاربرد عناصر و کیفیات بصری در تهیه عکس خبری

۱- ترکیب‌بندی

هدف عکس خبری تأثیر بر بیننده است. عکاس خبری با ترکیب‌بندی سنجیده، یعنی تغییر نقطه دید دوربین عکاسی، تغییر فاصله کانونی عدسی و در واقع با حذف عناصری از صحنه عکاسی، به خوبی می‌تواند توجه مخاطب را به سمت موضوع مورد نظر جلب کند.

▲ تصویر ۳۱

برخی از قواعد ترکیب‌بندی عبارت‌اند از:

نقطه توجه

هرگاه کادر تصویر را با دو خط موازی افقی و دو خط موازی عمودی به ۹ قسمت تقسیم کنیم، نقاط تقاطع خط‌های موازی، مناسب‌ترین مکان برای قرار دادن موضوع مورد نظر خواهد بود. این نقاط، «نقاط توجه» تصویر هستند. اگر مهم‌ترین عناصر صحنه را در راستای این

▲ تصویر ۳۲

خطوط قرار دهیم بیشترین توجه در عکس ایجاد می‌شود. البته اگر کادر تصویر به نسبت طلایی باشد (نسبت ۸ به ۵)، در آن صورت، «نقاط تلاقی» به نام «نقاط طلایی» نامیده خواهند شد.

خط هادی

خط‌های موجود در عکس همیشه چشم ما را به سمت خود می‌کشند و چشم ما تمایل به تعقیب آن‌ها دارد. اگر این خط‌ها چشم ما را به عنصر تصویری معینی هدایت کنند، آن عنصر برای ما برجسته خواهد شد.

▲ تصویر ۳۳

امتداد نگاه

بیننده ناخودآگاه و شاید از سر کنجکاوی مسیر نگاه افراد را در عکس پی می‌گیرد تا دریابد آن فرد به چه چیزی یا چه کسی نگاه می‌کند؟ اصولاً امتداد نگاه افراد در عکس می‌تواند توجه بیننده را جلب کند.

▲ تصویر ۳۴

بزرگی و کوچکی

اگر در یک تصویر، عنصری نسبت به بقیه عناصر بزرگ‌تر باشد یا رنگ روشن‌تری داشته باشد، نسبت به سایر عناصر بصری، چشم را به سمت خود می‌کشد.

◀ تصویر ۳۵

نقطه دید

معمولاً دوربین عکاسی را در حد و ارتفاع چشم خود قرار داده و عکس می‌گیریم. اگر دوربین خیلی بالا یا خیلی پایین‌تر از ارتفاع چشم باشد، تصویر ما نامتعارف جلوه کرده و بیننده، روی آن درنگ بیشتری خواهد داشت.

▲ تصویر ۳۷

▲ تصویر ۳۶

پس‌زمینه

ممکن است در یک موقعیت تصویری، موضوع در برابر پس‌زمینه بسیار شلوغ، گم شده باشد. اگر پس‌زمینه جزو عناصر تصویری و بیان عکس شما نیست، بهتر است پس‌زمینه‌ای ساده و بدون آشفتگی بیابید یا با کاستن از عمق میدان، موضوع را واضح و پس‌زمینه را ناواضح نشان دهید. پس‌زمینه در عکس‌های پرتره محیطی، نقش مهمی دارد و جزئی از عکس است. در پرتره محیطی، از افراد در محیطی عکس می‌گیرند که با موضوع به نحوی مرتبط است و عوامل صحنه به شناخت بیشتر فرد کمک می‌کنند.

◀ تصویر ۳۸

عمق

عکس، پدیده‌ای دو بعدی است. بنابراین برای نشان دادن عمق در عکس می‌توان با آگاهی از اصول پرسپکتیو، با گنجاندن عواملی مانند پیش‌زمینه، میان‌زمینه و پس‌زمینه، چندین لایه در عکس ایجاد کرد. در عکس‌های منظره، کاهش یافتن اشباع رنگ موضوع‌های دورتر مانند کوه‌ها، نسبت به موضوع‌های نزدیک‌تر، به عکس، عمق می‌دهد. شیوه دیگر برای نشان دادن عمق، استفاده از عمق میدان عدسی است. تغییر مقیاس موضوع‌های هم‌اندازه در فاصله دورتر و نزدیک‌تر نیز به معنای تغییر فاصله و عمق است. علاوه بر این‌ها همپوشانی هم به عکس عمق می‌دهد. منظور از همپوشانی، قرار گرفتن عناصر گوناگون در جلوی یکدیگر است به گونه‌ای که یک عنصر، بخشی از عنصر تصویری را بپوشاند و مانع دیده شدن آن بخش شود.

▲ تصویر ۳۹

قاب‌بندی

قرار دادن موضوع در داخل قاب پنجره، درگاه، پل و ... آن را از فضای اطراف جدا کرده و بر اهمیت موضوع تأکید می‌کند. چنین عکسی به راحتی نگاه شما را به سمت موضوع اصلی هدایت خواهد کرد. این نوع قاب ممکن است در پشت سر موضوع و یا در فاصله میان دوربین و موضوع باشد. قاب، گاه آشکار است مانند پنجره و گاه نامحسوس مانند تکه‌ای از آسمان آبی که در میان ابرهای سفید قرار گرفته است. قاب‌های مکرر و پشت سر هم مانند برخی از طاقی‌ها، عمق ایجاد می‌کنند. گاهی قاب علاوه بر هدایت چشم به سمت موضوع مورد نظر عکاس، خود جزئی از عکس می‌شود.

▲ تصویر ۴۰

رنگ

رنگ از عناصر ترکیب‌بندی و بیان حال و هوای عکس است. رنگ اگر در خدمت بیان عکس باشد، به‌جا و در غیر این صورت عاملی مزاحم خواهد بود.

▲ تصویر ۴۱

شکل

شکل سطحی دو بعدی فاقد جزئیات است. مثلاً دایره یک شکل است. در عکاسی، موضوع‌های ضد نور (سیلوئت) نشانگر شکل هستند.

▲ تصویر ۴۲

فرم

هر موضوع و یا شکلی مانند دایره، هنگامی که دارای سه بُعد شود (کره)، به فرم تبدیل می‌شود. نور جانبی در عکاسی معمولاً جلوه فرم را بیشتر می‌کند.

بافت

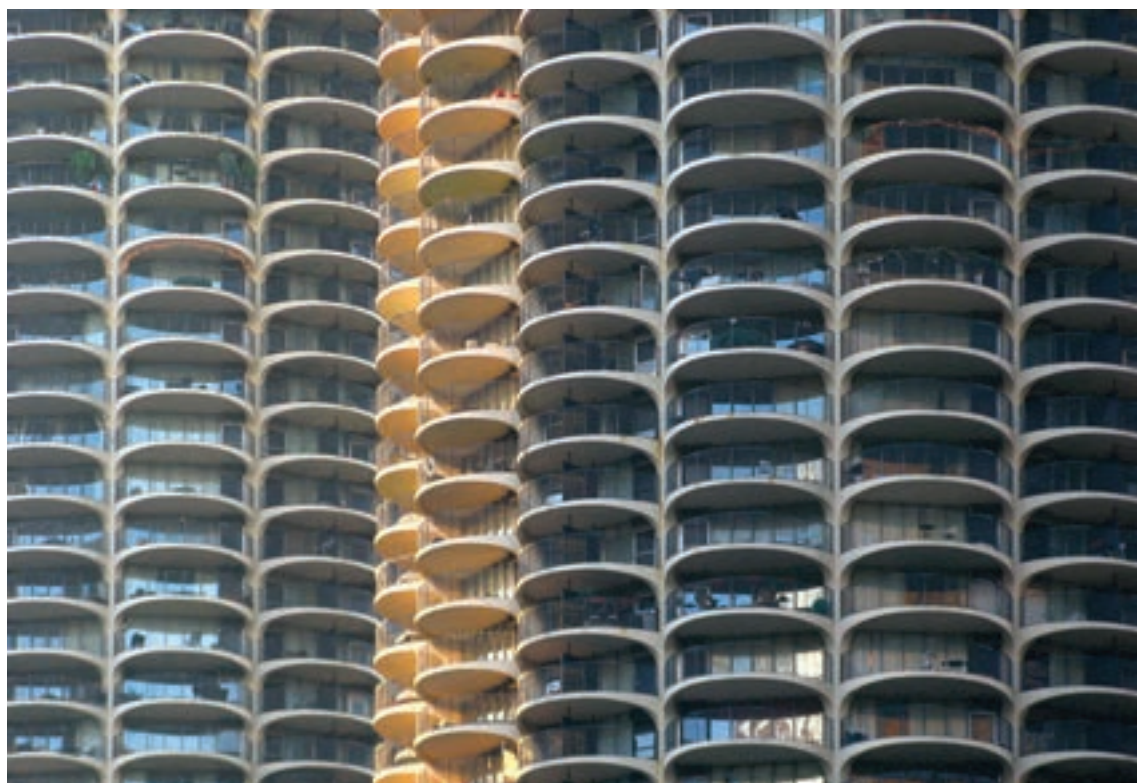

▲ تصویر ۴۳

جزئیات و ریزه‌کاری‌های سطح موضوع را که با حس لامسه و چشم قابل درک و دریافت است، بافت می‌گویند. بافت هم می‌تواند جذابیت تصویری داشته باشد و هم اطلاعاتی را از موضوع در اختیار بیننده قرار دهد. در این مورد، نور جانبی جلوه بافت را شدت می‌بخشد.

ریتم

تکرار یک طرح یا الگو، تصویری موزون و منظم ایجاد خواهد کرد. عنصری که با شکل یا فرم متفاوت، نظم این ریتم را بر هم بزند، می‌تواند بسیار خودنمایی و جلب توجه کند.

▲ تصویر ۴۴

برش

گاه می‌بینیم که عکس تأثیرگذاری لازم را ندارد. زیرا موضوع اصلی در داخل کادر و در میان عناصر دیگر به چشم نمی‌آید. با برش دادن اطراف عکس و حذف عوامل اضافی، می‌توان نگاه بیننده را به سمت موضوع اصلی کشاند. البته در مرحله عکاسی با جابه‌جا کردن دوربین، نزدیک شدن به موضوع، استفاده از عدسی تله، کاستن از عمق میدان و نیز تغییر زاویه دید، می‌توان عناصر غیر ضروری را حذف کرد تا در مرحله ویرایش نیاز به اصلاح تصاویر نباشد.

▲ تصویر ۴۵

وضوح

هرگاه یکی از موضوع‌های داخل کادر تصویر، واضح‌تر باشد، بدان معناست که عکاس خواسته است بیننده بدان توجه کند. این کار معمولاً با کاستن از عمق میدان و میزان کردن عدسی روی موضوع مورد نظر انجام می‌گیرد.

▲ تصویر ۴۶

قاعده‌های دیگری هم در ترکیب‌بندی مطرح است که می‌توان با جست‌وجو آن‌ها را یافت.

نکته

یادآوری می‌شود که گاهی ممکن است در یک عکس چندین قاعده ترکیب‌بندی را یکجا ببینیم.

نکته

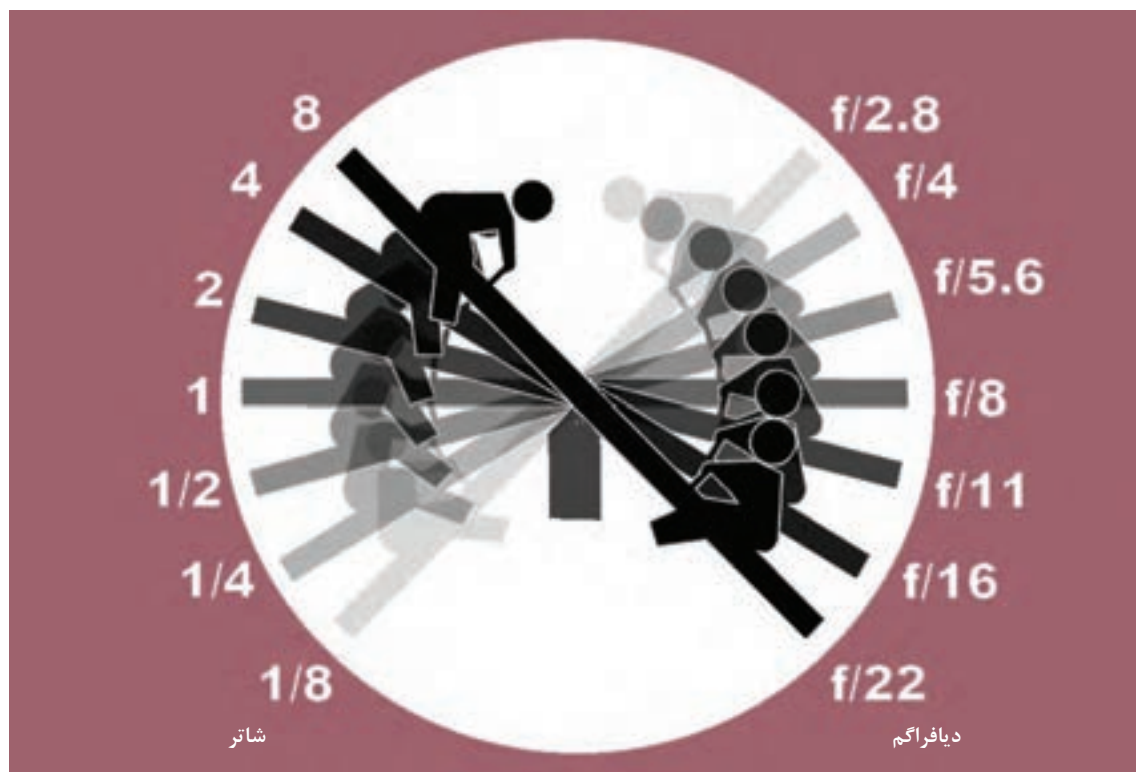
از چند خبر عمومی که در هنرستان یا در محل زندگی شما در جریان هستند عکاسی کنید. (مناسبت‌ها، جلسه انجمن اولیا و مربیان، جلسه شورای معلمان، جلسه شورای دانش‌آموزی با معاون هنرستان، مراسم صبحگاهی و...). عکس‌ها را در کارگاه به نمایش بگذارید و در باره هر یک توضیح دهید. بگذارید سایر هنرجویان درباره عکس‌های شما هم از نظر موضوع و هم از نظر فنی اظهار نظر کنند.

فعالیت
کارگاهی

۲- نوردهی

برای تهیه عکسی مطلوب، نخست باید نوردهی آن به درستی انجام گیرد. نوردهی یعنی قرار دادن صفحه حساس در برابر تابش نوری با شدت معین و به مدت معین به طوری که تصویری متعارف، نه تیره و نه روشن، شکل بگیرد. هرگاه تابش نور بیش از حد لازم باشد، تصویری روشن و بدون جزئیات خواهیم داشت و برعکس اگر تابش نور کمتر از حد لازم باشد، تصویری تیره و فاقد جزئیات به دست خواهد آمد. نور موجود در صحنه همیشه یکسان و ثابت نیست، گاهی کم است و گاهی زیاد، از این رو همواره یکی از دغدغه‌های عکاس، تنظیم دقیق عوامل سه‌گانه نوردهی برای به دست آوردن تصویری است که از نظر رنگ‌مایه، وضعیت مطلوبی داشته باشد. نوردهی را می‌توان به پر کردن ظرفی از آب تشبیه کرد. اگر شیر آب کاملاً باز باشد، ظرف در زمان کوتاه‌تری پر خواهد شد و اگر شیر آب تا نیمه بسته شود، مدت پر شدن ظرف، دو برابر زمان پیشین به درازا خواهد کشید. گشادگی دیافراگم و مدت باز بودن پرده شاتر هم یک چنین رابطه‌ای دارند. این رابطه را می‌توان به شکل ساده زیر بیان کرد:

▲ تصویر ۴۷

برای انجام نوردهی مناسب، افزون بر تنظیم گشادگی دیافراگم و سرعت شاتر، می‌توان با افزایش دادن حساسیت دوربین نسبت به تأثیر نور که با استفاده از تغییر درجه آیسو (ایزو) ممکن می‌شود، کمبود تأثیر نور را جبران کرد.

معنای این کار تقویت برق تولید شده در پیکسل‌هاست که به همراه آن، نویز هم تقویت می‌شود. عکاسان خبری معمولاً فقط در شرایط نوری بسیار کم و در تنگنا سراغ این گزینه می‌روند.

انتخاب عکس برای مطبوعات

انتخاب عکس در روزنامه‌ها و پایگاه‌های عکس خبری

در خبرگزاری‌ها و نشریات، مسئولیت امور عکس و عکاسی بر عهده دبیرعکس است که به او دبیر سرویس عکس هم می‌گویند.

با مراجعه به دفتر هنرستان، کتابخانه و یا جست و جو در سایت‌های خبری، یک نشریه (روزنامه، مجلات، کتاب و ...) را انتخاب کنید. در گروه‌های ۳ یا ۵ نفری درباره عکس‌های نشریه گفت‌وگو کنید.

محور گفت‌وگوها :

- ۱- آیا عکس‌ها برای نشریه آگاهانه و بر اساس موضوع و به درستی تهیه شده‌اند؟
- ۲- ارتباط معنایی عکس‌ها و مطالب چگونه است؟
- ۳- آیا در نشریه‌ای که انتخاب کرده‌اید، عکس‌های بی‌ربط، هم وجود دارد؟
- ۴- به‌نظر شما استفاده از عکس مناسب‌تر است یا تصویرسازی؟ دلایل خود را بنویسید.

فعالیت
کارگاهی

مهارت‌های دبیرعکس

- دبیر عکس باید فردی مدیر باشد تا بتواند واحد عکس را به‌درستی اداره کند.
- او باید چشمانی تیزبین و قدرت تصمیم‌گیری داشته باشد تا بتواند عکس‌های تأثیرگذار را به سرعت تشخیص دهد تا آن عکس‌ها مخاطب را جذب کند.
- دبیر عکس باید علاوه بر اعزام عکاسان برای تهیه عکس از خبرهای روز، ایده‌هایی را هم برای انجام پروژه‌های عکاسی بلند مدت ارائه کند.
- اگر چه در بیشتر موارد، دبیر عکس، خود، عکاس است ولی تجربه نشان داده‌است که هر چند دانستن عکاسی می‌تواند به او کمک کند اما داشتن شناخت از عکس، تشخیص عکس مناسب و داشتن چشمان تیزبین مهم‌تر از تسلط بر فن عکاسی است.
- اگر چه مسئولیت‌گزینش عکس با دبیر عکس است اما اگر در هنگام انتخاب عکس با خود عکاس هم مشورت کند نتیجه بهتری خواهد داشت. زیرا عکاس ممکن است به دلیل حضورش در صحنه عکاسی، اطلاعاتی داشته باشد که مفید باشد.
- دبیر عکس باید توانایی برنامه‌ریزی کار عکاسان را داشته باشد و در شرایط اضطراری بتواند آنان را به محل

وقوع رویدادها مانند زمین‌لرزه، سیل، آتشفشان و ... اعزام کند.

- دبیر عکس باید شناخت کاملی از عکس خبری، روزنامه و نشریه داشته باشد تا بتواند درباره عکس دریافتی از عکاسان خود اظهار نظر کند.

نکته

دبیر عکس تنها دبیر سرویس در روزنامه است که با دبیران سرویس‌های دیگر رابطه کاری دارد. او باید بتواند عکس‌های مورد نظر دبیران دیگر را به کمک عکاسان خود تهیه و به موقع به آنان تحویل دهد.

ارتباط دبیر عکس با بخش گرافیک

دبیر عکس با بخش گرافیک و صفحه‌آرایی نشریه ارتباط نزدیکی دارد و باید بتواند خواسته‌های خود را به آنان منتقل کند و خود نیز آمادگی همکاری با آنان را داشته باشد تا در مورد هدف عکس، افزودن و برش عکس در زمان لازم تصمیم‌گیری کند.

اگرچه امروزه به دلایل اقتصادی، حضور دبیر سرویس عکس در نشریات ما کم رنگ شده است اما در نشریات دنیا نقش دبیرعکس هنوز بسیار پررنگ است.

دبیرعکس به‌طور معمول مجموعه همکاران مرتبط خود را آموزش می‌دهد یا حداقل امکانات آموزش آنان را فراهم می‌سازد.

همچنین او واکنش خوانندگان را نسبت به عکس‌ها بررسی، تحلیل و پیش‌بینی می‌کند و در صورت امکان در انتخاب عکس، خواست مخاطبین را در نظر می‌گیرد. معمولاً واحد عکس یک نشریه با مدیریت دبیرعکس، به امکانات فنی و ابزار مورد نیاز مجهز می‌شود.

دبیر عکس باید در مورد مسائل مالی واحد عکس و همکاران خود تصمیم‌گیری کند.

فعالیت
کارگاهی

اگر قرار باشد در هنرستان شما نشریه‌ای با عنوان «بهداشت و سلامت» به‌صورت هفتگی تهیه و چاپ شود، شما به‌عنوان دبیرعکس چه عکس‌هایی را برای آن انتخاب می‌کنید؟ دلایل انتخاب خود را بنویسید.

اکنون برای موضوعات زیر عکس انتخاب کنید:

- رعایت بهداشت در آبخوری و سرویس بهداشتی.

- تهیه عکس از مواد غذایی و بوفه از پشت ویتترین (عکسی تهیه کنید که مواد غذایی در آن دیده شود).

- شست و شوی دست‌ها بعد از استفاده از رنگ‌های شیمیایی در کارگاه‌های هنرستان.

ویژگی های عکس در نشریه

- اگر عکس دارای جزئیات است نباید اندازه آن کوچک باشد تا بیننده بتواند جزئیات را تشخیص دهد. با توجه به پژوهش‌های انجام شده، اصولاً ارائه عکس در اندازه بزرگ‌تر، بیننده عکس را به خواندن مطلب ترغیب می‌کند.
- اگر عکسی با کیفیت فنی پایین، تنها عکس موجود درباره خبر مهمی باشد، انتشار آن بهتر از کنار گذاشتن آن است.
- در چیدمان چندین عکس در یک صفحه، اگر عکس‌ها در اندازه مساوی ارائه شوند، خسته کننده و یکنواخت خواهند بود. بنابراین مناسب‌تر است تا عکس‌ها به نسبت اهمیت خود بزرگ‌تر یا کوچک‌تر ارائه شوند.

موضوعی را در نظر بگیرید و برای آن، چهار عکس انتخاب کنید. به نظر شما برای چیدمان این عکس‌ها در یک گزارش تصویری برای یک صفحه روزنامه یا نشریه، کدام یک از این عکس‌ها بهتر است بزرگ‌تر از بقیه چاپ شود؟ دلایل خود را با هم‌کلاسی‌های خود در میان بگذارید.

فعالیت
کارگاهی

- وقتی دو عکس در کنار هم چاپ می‌شوند باید مراقب بود به گونه‌ای نباشند که مفهومی مغایر با مفهوم مورد نظر عکاس یا دبیرعکس از آنها فهمیده شود.
- عکس‌های مطبوعاتی همیشه تک‌عکس نیستند. گاهی عکاس، گزارش تصویری یا مقاله تصویری تهیه می‌کند.

یک گزارش تصویری از مناسبت‌های مختلف در هنرستان یا شهر خود تهیه کرده و به کارگاه بیاورید و در مورد آنها با یکدیگر گفت‌وگو کنید.

گزارش تصویری، تصاویر فکر نشده از یک حادثه و مراسم که صرفاً در کنار هم چیده شده باشند، نیست، بلکه عکس‌های گزارش تصویری باید طبق اصول و منطق خاصی کنار هم قرار بگیرند تا بتوانند موضوعی را روایت کنند.

باید بدانیم وقتی عکس به صورت مجموعه و یا تک عکس برای گزارش تصویری استفاده می‌شود باید زیرنویس یا کپشن داشته باشد.

زیرنویس، ناتوانی عکس را در ارائه برخی اطلاعات و آنچه که در عکس دیده نمی‌شود، جبران می‌کند.

فعالیت
کارگاهی

ارزشیابی عکاسی خبری

شرح کار:

تهیه عکس در محل خبر و رویداد و ارایه آن به مطبوعات برای اطلاع‌رسانی با رعایت اصول و نکات فنی عکاسی و اخلاق حرفه‌ای

استاندارد عملکرد:

تهیه عکس با توجه به موضوع گزارش به وسیله دوربین و ابزارهای حرفه‌ای عکاسی خبری در محل وقوع خبر، با توجه به استانداردهای حرفه‌ای. عکاسی مطبوعاتی شامل: ثبت فایل با فرمت R.A.W، پوشش کامل خبر، رعایت حریم شخصی، رعایت اصول زیبایی‌شناسی و کادربندی.

شاخص‌ها:

۱. پوشش کامل خبر
۲. تنوع کادر و رعایت کیفیت و جزئیات
۳. به حریم شخصی و کرامت انسانی پایبند باشد

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات:

زمان: با توجه به نوع گزارش ۶۰ تا ۹۰ دقیقه

مکان: محل وقوع خبر

تجهیزات: لوازم حرفه‌ای عکاس خبری

ابزار و تجهیزات: دوربین SLR، لنزهای Zoom - فلاش‌های الکترونیکی قابل حمل، تک‌پایه

معیار شایستگی:

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	بررسی خبر	۱	
۲	حضور به موقع در محل وقوع خبر برای عکاسی	۱	
۳	عکس‌برداری	۲	
۴	تحويل فایل به دبیر سرویس	۱	
		۲	
شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: اخلاق حرفه‌ای، کاربرد فناوری، یادگیری مادام‌العمر و کسب اطلاعات			
میانگین نمرات			*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می باشد.